

Predmet C-802/23**Sažetak zahtjeva za prethodnu odluku sastavljen na temelju članka 98.
stavka 1. Poslovnika Suda****Datum podnošenja:**

28. prosinca 2023.

Sud koji je uputio zahtjev:

Audiencia Nacional (Španjolska)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

4. prosinca 2023.

Kazneni postupak protiv:

MSIG

Predmet postupka

Vođa španjolske terorističke organizacije – Nedopuštene aktivnosti u Francuskoj – Planiranje terorističkih kampanja i omogućavanje sredstava za njihovu provedbu u Španjolskoj – Teroristički napadi u Španjolskoj koje su stvarno počinili drugi članovi organizacije – Uhićenje vođe u Francuskoj – Sudski postupak i oduzimanje slobode u Francuskoj zbog navedenih aktivnosti – Predaja Španjolskoj – Sudski postupak u Španjolskoj za navedene napade – Oslobađajuća presuda uz utvrđenje situacije *bis in idem* između navedenih aktivnosti i nekih od navedenih napada – Ukidanje presude odlukom Tribunala Supremo (Vrhovni sud, Španjolska)

Predmet i pravna osnova zahtjeva za prethodnu odluku

Zahtjev za prethodnu odluku koji se odnosi na tumačenje – Članak 267. UFEU-a – Međunarodno načelo *ne bis in idem* – Pojam „ista djela” i povezana djela – Izricanje jedinstvene kazne na temelju kaznenih presuda različitih država članica – Usklađenost nacionalnog zakonodavstva s Poveljom o temeljnim pravima i Konvencijom o provedbi Schengenskog sporazuma – Proporcionalnost kazni

Prethodna pitanja

U skladu s člankom 19. stavkom 3. točkom (b) Ugovora o Europskoj uniji (u daljnjem tekstu: UEU), člankom 267. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (u daljnjem tekstu: UFEU) i člankom 4.*bis* španjolskog Leya Orgánica del Poder Judicial (Organski zakon o pravosudnom sustavu, u daljnjem tekstu: LOPJ), Sudu Europske Unije (u daljnjem tekstu: Sud) upućuje se ZAHTJEV ZA PRETHODNU ODLUKU, s obzirom na to da ovaj sud, DRUGI ODJEL KAZNENOG VIJEĆA AUDIENCIJE NACIONAL (Visoki nacionalni sud, Španjolska), smatra potrebnim da Sud tumači doseg članka 50. Povelje Europske unije o temeljnim pravima (u daljnjem tekstu: Povelja) i članka 54. Konvencije o provedbi Schengenskog sporazuma (u daljnjem tekstu: Konvencija) u pogledu toga postoji li situacija *bis in idem* u odnosu na činjenice i kaznena djela zbog kojih se vodi sudski postupak u Španjolskoj i zbog kojih su se vodili sudski postupci u Francuskoj, i koji su povezani s osobom MSIG; međutim ako ne postoji *bis in idem*, također smatra potrebnim da Sud tumači članak 49. stavak 3. Povelje u vezi s načelima Zajednice koja su u potpunosti ustaljena i utvrđena, među ostalim, u Okvirnoj odluci Vijeća 2008/675/PUP od 24. srpnja 2008. koja se odnosi na uzajamno priznavanje sudskih odluka i njihovih učinaka u postupcima koji se vode u drugim državama, te u vezi s nepostojanjem u španjolskom zakonodavstvu mogućih korektivnih mjera s ciljem sprečavanja neproporcionalnosti kazni za kaznena djela kada postoje usporedne inozemne presude koje su činjenično ili pravno u skladu s drugim (povezanim) presudama koje su donijeli španjolski sudovi, posebno zato što se u Španjolskoj te inozemne presude uopće ne mogu uzeti u obzir zbog jasnog isključenja te mogućnosti u članku 14. stavku 2. točkama (b) i (c) te u jedinoj dodatnoj odredbi Leya Orgánica 7/2014 de 12 de noviembre, sobre intercambio de información de antecedentes penales y consideración de resoluciones judiciales penales en la Unión Europea (Organski zakon br. 7/2014 od 12. studenoga o razmjeni podataka iz kaznene evidencije i poštovanju sudskih odluka u kaznenim stvarima u Europskoj uniji) kojim se u nacionalno pravo prenosi navedena Okvirna odluka Vijeća 2008/675/PUP od 24. srpnja 2008., što su zakonske odredbe čiju usklađenost s pravom Unije također razmatra Sud. Navedenim propisom se u potpunosti sprečava uzimanje u obzir bilo koje pravomoćne osuđujuće presude koju su ranije donijeli sudovi druge države članice, uključujući presude o istim djelima, zbog čega se u potonjem slučaju ne mogu primijeniti ni odredbe članka 50. Povelje i članka 54. Konvencije.

S obzirom na navedeno, pitanja glase kako slijedi:

1. Postoji li u ovom slučaju, a u skladu s opisanim činjenicama i pravnim razlozima koji se uzimaju u obzir u kaznenom postupku protiv osobe MSIG koji je u tijeku u Španjolskoj te uzimajući u obzir različite osuđujuće presude koje su prethodno donesene u Francuskoj u odnosu na nju, situacija *bis in idem* iz članka 50. Povelje i članka 54. Konvencije u pogledu optužbi protiv te osobe u Španjolskoj, s obzirom na to da je riječ o „istim djelima”, ovisno o dosegu koji europska sudska praksa dodjeljuje tom pojmu?

2. Je li, u svakom slučaju, nepostojanje odredbe u španjolskom pravu kojom se radi mogućeg utvrđivanja postojanja situacije *bis in idem* zbog istovjetnosti djela, ako se ono ispituje, dopušta priznavanje učinaka pravomoćnih osuđujućih presuda koje su prethodno donijeli sudovi drugih država članica, u skladu s člankom 50. Povelje i člankom 54. Konvencije, kao i s člankom 1. stavkom 3., člankom 3. točkom 2., člankom 4. točkom 3. i člankom 4. točkom 5. Okvirne odluke 2002/584/PUP od 13. lipnja 2002. o europskom uhidbenom nalogu i postupcima predaje između država članica?

3. Protivi li se članku 45. i članku 49. stavku 3. Povelje ili uvodnim izjavama 7., 8., 9., 13. i 14. te članku 3. stavcima 1., 2., 4. i 5. Okvirne odluke Vijeća 2008/675/PUP od 24. srpnja 2008. o poštovanju [osuđujućih] presuda među državama članicama Europske unije u novom kaznenom postupku, kao i uvodnoj izjavi 12. i članku 1. stavku 3. Okvirne odluke 2002/584/PUP od 13. lipnja 2002. o Europskom uhidbenom nalogu i postupcima predaje između država članica, u ovom slučaju ili općenito, nepostojanje odredbe, prakse ili, u konačnici, mehanizma ili pravnog postupka u španjolskom pravu kojima se dopušta priznavanje učinaka pravomoćnih osuđujućih presuda koje su prethodno donijeli sudovi država članica s ciljem određivanja kazne, izricanja jedinstvene kazne, prilagodbe ili ograničenja gornje granice izdržavanja kazni, u fazi kaznenog postupka i donošenja presude ili naknadno u fazi njezina izvršenja, kako bi se, podredno, u slučaju da se ne utvrdi *bis in idem* zbog istovjetnosti djela, osigurala proporcionalnost kaznene sankcije kada se, kao u postupku koji se ispituje utvrdi postojanje prethodne osuđujuće presude koju su donijeli sudovi druge države članice, kojom su izrečene stroge kazne koje su već izvršene zbog djela (počinjenih u isto vrijeme i koja su blisko ili kazneno povezana ili slično) koja su usporedna s djelima zbog kojih se vodi sudski postupak u Španjolskoj?

4. S obzirom na okolnosti ovog slučaja, i drugih slučajeva, je li potpuno isključenje učinaka ranijih pravomoćnih presuda donesenih u drugim državama članicama Unije koje je izričito utvrđeno člankom 14. stavkom 2. točkom (b) o osuđujućim presudama izrečenim u Španjolskoj, člankom 14. stavkom 2. točkom (c) o rješenjima o izvršenju presude te jedinom dodatnom odredbom (koje su u oba slučaja ranije od 15. kolovoza 2010.) Organskog zakona br. 7/2014 od 12. studenoga o razmjeni podataka iz kaznene evidencije i poštovanju sudskih odluka u kaznenim stvarima u Europskoj uniji, kojim se u nacionalno pravo prenosi europsko zakonodavstvo, u skladu s:

(1) člankom 50. Povelje i člankom 54. Konvencije koji se odnose na situaciju *bis in idem* na međunarodnoj razini;

(2) i uvodnim izjavama 7., 8., 9., 13. i 14. te člankom 3. stavcima 1., 2., 4. i 5. Okvirne odluke Vijeća 2008/675/PUP od 24. srpnja 2008. o poštovanju [osuđujućih] presuda među državama članicama Europske unije u novom kaznenom postupku, kao i s člankom 45. i člankom 49. stavkom 3. Povelje te načelom uzajamnog priznavanja sudskih odluka u Uniji?

Navedena sudska praksa i navedene odredbe međunarodnog prava

Presuda Europskog suda za ljudska prava od 9. srpnja 2013., Vinter i dr. protiv Ujedinjene Kraljevine, CE:ECHR:2013:0709JUD006606909

Presuda Europskog suda za ljudska prava od 20. svibnja 2014., Magyar protiv Mađarske, CE:ECHR:2014:0520JUD007359310

Presuda Europskog suda za ljudska prava od 28. listopada 2021., Bancsók i Magyar protiv Mađarske, CE:ECHR:2021:1028JUD005237415

Europska konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, potpisana u Rimu 4. studenoga 1950.

Navedena sudska praksa i navedene odredbe prava Unije

Presuda Suda od 9. ožujka 2006., Van Esbroeck, C-436/04, EU:C:2006:165

Presuda Suda od 28. rujna 2006., Van Straaten, C-150/05, EU:C:2006:614

Presuda Suda od 18. srpnja 2007., Kretzinger, C-288/05, EU:C:2007:441

UEU; osobito članak 19. stavak 3. točka (b)

UFEU, osobito članak 267.

Povelja Europske unije o temeljnim pravima; osobito članak 45., članak 49. stavak 3. i članak 50.

Konvencija o provedbi Schengenskog sporazuma; osobito članak 54.

Okvirna odluka Vijeća 2002/584/PUP od 13. lipnja 2002. o Europskom uhidbenom nalogu i postupcima predaje između država članica (SL 2002., L 190, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 3., str. 83. i ispravak SL 2013., L 222, str. 14.); osobito uvodna izjava 12. i članak 1. stavak 3., članak 3. točka 2. i članak 4. točke 3. i 5.

Okvirna odluka Vijeća 2008/675/PUP od 24. srpnja 2008. o poštovanju [osuđujućih] presuda među državama članicama Europske unije u novom kaznenom postupku (SL 2008., L 220, str. 32.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 16., str. 130.); osobito uvodne izjave 7., 8., 9., 13. i 14. te članak 3. stavci 1., 2., 4. i 5.

Navedena sudska praksa i navedene odredbe španjolskog prava

Presuda Tribunala Supremo (Vrhovni sud) (drugo vijeće) br.18/2016 od 26. siječnja

Presuda Tribunala Supremo (Vrhovni sud) (drugo vijeće) br. 238/2023 od 30. ožujka

Presuda Audiencije Nacional (Visoki nacionalni sud) (kazneno vijeće) br. 53/1998 od 28. prosinca

Presuda Audiencije Nacional (Visoki nacionalni sud) (kazneno vijeće) br. 32/2014 od 11. prosinca

Presuda Audiencije Nacional (Visoki nacionalni sud) (kazneno vijeće) br. 1/2021 od 21. siječnja

Real Decreto de 14 de septiembre de 1882 por el que se aprueba la Ley de Enjuiciamiento Criminal (Kraljevska uredba od 14. rujna 1882. kojom se odobrava Zakon o kaznenom postupku); osobito članci 17. i 988.

Ley Orgánica 6/1985, de 1 de julio del Poder Judicial (Organski zakon br. 6/1985 od 1. srpnja o pravosudnom sustavu (LOPJ)) (BOE br. 157 od 2. srpnja 1985., str. 20632.)

Ley Orgánica 10/1995, de 23 de noviembre, del Código Penal (Organski zakon br. 10/1995 od 23. studenoga o Kaznenom zakoniku) (BOE br. 281 od 24. studenoga 1995., str. 33987.); osobito članci 28., 73., 74., 76., 77., 78., 571. i 572.

Ley Orgánica 7/2003, de 30 de junio, de medidas de reforma para el cumplimiento íntegro y efectivo de las penas (Organski zakon br. 7/2003 od 30. lipnja o reformskim mjerama za potpuno i učinkovito izvršavanje kazni) (BOE br. 156 od 1. srpnja 2003., str. 25274.)

Organski zakon br. 7/2014 od 12. studenoga o razmjeni podataka iz kaznene evidencije i poštovanju sudskih odluka u kaznenim stvarima u Europskoj uniji (BOE br. 275 od 13. studenoga 2014., str. 93204.); osobito članak 14. stavak 2. točke (b) i (c) te jedina dodatna odredba

Navedene odredbe francuskog prava

Francuski Code pénal (Kazneni zakonik); osobito članak 421-1

Sažet prikaz činjenica i glavnog postupka

- 1 Osobi MSIG se općenito stavlja na teret da je bila vođa terorističke organizacije ETA-e tijekom svog boravka u Francuskoj od neutvrđenog datuma do njezina uhićenja u Francuskoj u listopadu 2004. Bila je zadužena za prosljeđivanje uputa koje je u Francuskoj davalo vodstvo terorističke organizacije te za utvrđivanje smjernica za postupanje terorističkih oružanih skupina koje su djelovale u Španjolskoj, tako da im je, najčešće posredstvom trećih osoba, iz Francuske

dostavljala informacije i materijalna sredstva za njihove terorističke kampanje. U pravilu su upravo članovi oružanih skupina u skladu s općim uputama konkretno odlučivali kakva će se teroristička akcija provesti te su je planirali i o rezultatu obavještavali vodstvo.

- 2 Ovaj zahtjev za prethodnu odluku odnosi se, konkretnije, na skraćeni postupak koji se vodi pred kaznenim vijećem španjolske Audiencije Nacional (Visoki nacionalni sud) (sud koji upućuje zahtjev) protiv osobe MSIG za kaznena djela terorističkog ubojstva u pokušaju, nanošenja tjelesnih ozljeda i materijalne štete razornim djelovanjem koja su počinjena u Španjolskoj: osoba MSIG optužena je za sudjelovanje u određenim terorističkim djelima koja su izravno počinila druga dva člana ETA-e.
- 3 Ta dva terorista dotad nisu bila ranije „kazneno osuđivana” a bila su članovi oružane skupine „Katu”. Uz pomoć drugih nepoznatih osoba i djelujući u okviru općih uputa koje su primili, odlučili su napasti policijsku postaju u mjestu Oviedo. U tu svrhu, od oružja koje su dobili od ETA-e, ručno su izradili automatsku napravu odnosno protutenkovski bacač granata i bombu koju su kriomice podmetnuli 21. srpnja 1997. Samo su se tri granate aktivirale i nasumice eksplodirale na različitim mjestima blizu predviđenog cilja, prouzročivši samo materijalnu štetu i tjelesne ozljede osobi koja se nalazila u blizini. Skrivenu bombu pronašla je i deaktivirala policija.
- 4 Ta dva terorista bila su već osuđena za navedena djela 1998. i 2014. u ranijim postupcima koji su se vodili pred sudom koji je uputio zahtjev.
- 5 Državni odvjetnik smatra da je osoba MSIG stvarni počinitelj tih kaznenih djela koja su počinjena u Oviedu, s obzirom na to da je tada bila odgovorna osoba za oružane skupine terorističke organizacije ETA-e čiji članovi ranije nisu „kazneno osuđivani” te da je iz Francuske konkretnoj oružanoj skupini navedenih dvaju terorista dostavljala različito oružje, među kojim i granate.
- 6 Ukupna kazna koju je državni odvjetnik zatražio za ta djela iznosila je 71 godinu zatvora, a njezino se izvršenje trebalo ograničiti *ex lege* na trajanje od najviše 30 godina zatvora.
- 7 U Francuskoj se već vodio drugi niz kaznenih postupaka protiv osobe MSIG, neovisno o tom kaznenom postupku pred sudom koji je uputio zahtjev.
- 8 Nakon nekoliko godina skrivanja u Francuskoj, osobu MSIG uhitila je francuska policija 2004. Osuđena je te joj je oduzeta sloboda u Francuskoj, nakon čega je 2019. predana Španjolskoj na temelju nekoliko europskih uhidbenih naloga.
- 9 Osoba MSIG je u Francuskoj izdržala jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od ukupno 20 godina koja joj je izrečena u različitim sudskim postupcima u kojima su donesene određene osuđujuće presude čije neke dijelove navodi sud koji je uputio zahtjev:

- 10 Osuđujuća presuda u odsutnosti Tribunalala correctionnel de Paris (Sud za lakša kaznena djela u Parizu, Francuska) od 21. veljače 2000. kojom joj je izrečena kazna zatvora u trajanju od pet godina zbog „participation à une association de malfaiteurs en vue de la préparation d'un acte de terrorisme” (sudjelovanja u zločinačkom udruženju radi pripreme terorističkog djela) na francuskom državnom području tijekom 1996., u skladu s člankom 421-1 francuskog Kaznenog zakonika.
- 11 Prema francuskoj presudi, osoba MSIG se u određenim dokumentima koji su pronađeni kod druge osobe koja se sastala s osobom MSIG i od nje šifriranim jezikom naručila izradu eksploziva, pojavljuje pod jednim od svojih terorističkih pseudonima („Amboto”). U jednom dokumentu koji je pronađen kod druge osobe navodi se registracijska oznaka vozila koja je bila izričito namijenjena osobi MSIG.
- 12 U toj je francuskoj presudi ETA opisana i kao hijerarhijska organizacija koja je u svrhu neovisnosti španjolske i francuske Baskije pripremala i eksplozivima počinila ubojstva i razornu štetu na zgradama i osobnim vozilima. Navedeno je i da su ti postupci bili u skladu s općom strategijom i da su financirani iznudama. Organizacija je svojim članovima osiguravala oružje, obuku za njegovo korištenje, krivotvorene isprave i tajni smještaj te prijevoz.
- 13 Osuđujuća presuda u odsutnosti Tribunalala correctionnel de Paris (Sud za lakša kaznena djela u Parizu) od 23. veljače 2000. kojom je osobi MSIG izrečena kazna zatvora u trajanju od pet godina također zbog „participation à une association de malfaiteurs en vue de la préparation d'un acte de terrorisme” na francuskom državnom području tijekom 1996. i 1997., i također u skladu s člankom 421-1 francuskog Kaznenog zakonika.
- 14 Prema francuskoj presudi, osoba MSIG se u određenim dokumentima koji sadržavaju određeni iznos novca i koji su pronađeni kod druge osobe u Francuskoj pojavljuje pod jednim od svojih terorističkih pseudonima („Tomasa”) i spominje se kao primatelj eksploziva i materijala za obuku o rukovanju njima. Jedan dokument koji je u Francuskoj pronađen kod druge osobe potpisala je osoba MSIG; ta druga osoba trebala je odnijeti dokument u Španjolsku. Druge dokumente koji su u Francuskoj pronađeni kod drugih članova ETA-e također je potpisala osoba „Tomasa”.
- 15 U toj je francuskoj presudi također navedeno da je osoba MSIG, prema informacijama koje su francuska tijela primila od španjolskih tijela, pripadala terorističkim oružanim skupinama „Araba” i „Madrid”.
- 16 Osuđujuća presuda u odsutnosti Tribunalala correctionnel de Paris (Sud za lakša kaznena djela u Parizu) od 13. veljače 2003. kojom je osobi MSIG izrečena kazna zatvora u trajanju od pet godina i trajna zabrana ulaska u Francusku također zbog „participation à une association de malfaiteurs en vue de la préparation d'un acte

de terrorisme” na francuskom državnom području tijekom 1997. i također u skladu s člankom 421-1 francuskog Kaznenog zakonika.

- 17 U toj je francuskoj presudi ponovljeno da je osoba MSIG pripadala oružanim skupinama „Araba” i „Madrid”. Navedeno je da se pretpostavlja da je od 1993. bila odgovorna osoba za oružane skupine ETA-e čiji članovi ranije nisu „kazneno osuđivani” te da su je u Francuskoj tražili na temelju dvaju uhidbenih naloga francuskog istražnog suca i triju međunarodnih uhidbenih naloga sudova u Madridu.
- 18 Navedeno je i da se osoba MSIG nalazi na popisu članova ETA-e koji je pronađen u Francuskoj 1987. Usto se navodi i da je drugi terorist 1996. priznao da je osoba MSIG pod svojim pseudonimima „Marisol” i „Amboto” organizirala obuku u Bordeauxu (Francuska). Njezin pseudonim „Amboto” pojavljuje se u jednom dokumentu koji je pronađen kod druge osobe u Francuskoj. Drugi dokument natipkan na pisaćem stroju koji je potpisala osoba „Amboto”, pronađen je u Francuskoj 1998. Otisci prstiju osobe MSIG identificirani su 1999. na dvjema registracijskim pločicama vozila koje su u Francuskoj pronađene kod druge osobe. Druga teroristkinja koju je 2000. Meksiko izručio Španjolskoj priznala je da je osoba MSIG 1997. prisustvovala sastanku organizacije u Francuskoj.
- 19 Stoga, u francuskoj se presudi smatralo da je dokazano da je osoba MSIG bila sudionik skupine koja se bavila pripremom terorističkih djela. U njoj se također spominju ranije osuđujuće presude protiv osobe MSIG donesene u Francuskoj zbog istovrsnih djela.
- 20 Tri prethodne osuđujuće presude u odsutnosti postale su pravomoćne 2013.
- 21 Osuđujuća presuda kojom se izriče kazna zatvora u trajanju od 20 godina i koja je izrečena odlukom Coura d’appel de Paris (Žalbeni sud u Parizu, Francuska) od 17. prosinca 2010., koja je u žalbenom postupku potvrđena presudom Kaznenog suda u Parizu od 22. studenoga 2012.
- 22 Odluka se odnosila na djela za koja nije nastupila zastara i koja nisu obuhvaćena ranijim presudama, a počinjena su na francuskom državnom području do ožujka 2004. Ta se djela sastoje od sudjelovanja u ideološkom aparatu ETA-e radi pripreme terorističkih djela iz članka 421-1 francuskog Kaznenog zakonika, uključujući posjedovanje oružja, streljiva i krivotvorenih dokumenata te posjedovanje i korištenje ukradene imovine i iznuđivanje.
- 23 Jedinstvena kazna, kojom se prethodne francuske kazne pretvaraju u jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od 20 godina na temelju odluke Coura d’appel de Paris (Žalbeni sud u Parizu) od 13. veljače 2014. Osoba MSIG je navedenu kaznu izdržala u Francuskoj prije predaje Španjolskoj.
- 24 U nastavku sud koji je uputio zahtjev općenito upućuje na istrage kaznenih djela koja je osoba MSIG počinila u Francuskoj.

- 25 Ističe da su francuska policija, državno odvjetništvo i sudovi proveli opsežne istrage čak i prije uhićenja osobe MSIG u Francuskoj i da su došli do preciznih saznanja o njezinim kriminalnim aktivnostima povezanim s ETA-inim terorizmom u Španjolskoj i Francuskoj. Konkretno, tijekom pretrage stana koji je u trenutku uhićenja osoba MSIG dijelila s drugim vođom ETA-e, čiji je pseudonim „Sergio”, prikupili su broje informacije u obliku fizičkih dokumenata i digitalnih medija.
- 26 Isto tako, u okviru istraga koje su proveli Brigade de Recherches de Bayonne (Jedinica istražne policije u Bayonni, Francuska) i 14e section du parquet de Paris (Četrnaesti odjel državnog odvjetništva u Parizu, Francuska) francuski istražitelji stekli su opsežna saznanja o ulozi osobe MSIG, kojoj pripisuju pseudonime „Amboto” i „Tomas”, u terorističkoj organizaciji ETA-i, i to od trenutka kada su 1998. u uslužnom objektu jedne benzinske postaje u blizini Bidarta (Francuska) slučajno pronašli pismo napisano na računalu i potpisano imenom „Amboto” koje je bilo upućeno oružanoj skupini „Katu” (istoj onoj koja je stvarno počinila napad u Oviedu koji je predmet kaznenog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev).
- 27 U nađenom pismu piše da je osoba pod pseudonimom „Tomas” organizirala komunikaciju s tom oružanom skupinom (koja je u tom trenutku djelovala u Španjolskoj), određivala način sastajanja s članovima oružane skupine, dogovarala isporuke materijalnih sredstava za navedenu skupinu, pružala relevantne tehničke upute o upotrebi navedenih materijalnih sredstava i u svojstvu vođe ETA-e sudjelovala u upravljanju terorističkim akcijama, pri čemu je određivala njihove moguće mete.
- 28 Sud koji je uputio zahtjev naglašava da su se sve informacije koje su prikupili francuski istražitelji nedvojbeno upotrijebile u kaznenim postupcima koji su se vodili protiv osobe MSIG u Francuskoj i da su opsežne informacije o aktivnostima osobe MSIG u Francuskoj kojima su raspolagali francuski sudovi odražene u presudama koje su protiv nje u Francuskoj donesene u njezinoj odsutnosti i nakon njezina uhićenja. Stoga sud koji je uputio zahtjev zaključuje da su francuski sudovi donijeli sudske odluke u različitim postupcima u pogledu svih kriminalnih aktivnosti osobe MSIG u Francuskoj povezanih s terorističkim oružanim skupinama ETA-e koje su djelovale u Španjolskoj, a među njima i sa skupinom „Katu”.
- 29 Veliki dio informacija koje je prikupila i obradila francuska policija proslijeđen je i španjolskoj policiji kako bi ona mogla njime upotpuniti svoju istragu.
- 30 Kad je riječ o sudskim postupcima u Španjolskoj, pokrenutim nakon što ju je Francuska predala 2019. kad je odslužila jedinstvenu kaznu koja joj je izrečena u Francuskoj, osobi MSIG sudilo se u različitim kaznenim postupcima, od kojih su se neki odnosili na djela koja je u cijelosti počinila u Španjolskoj kao članica ETA-e prije nego što je otišla u Francusku, a neki na njezino sudjelovanje u terorističkim djelima počinjenim u Španjolskoj u svojstvu vođe ETA-e u

Francuskoj. Jedan od tih postupaka predmet je ovog zahtjeva za prethodnu odluku.

- 31 Valja navesti da su odlukom suda koji je uputio zahtjev iz 2023. kazne koje su osobi MSIG izrečene u Španjolskoj u osam pravomoćnih presuda uračunate u jedinstvenu kaznu. Time je gornja granica izvršenja jedinstvene kazne utvrđena na ukupno trajanje od 30 godina u skladu s Kaznenim zakonikom i Zakonom o kaznenom postupku jer se smatralo da je riječ o povezanim kaznenim djelima.
- 32 Međutim, neovisno o postojećoj pravnoj povezanosti francuskih i španjolskih osuđujućih presuda, kazne nije moguće pravno spojiti u jedinstvenu kaznu. Zbog toga će osoba MSIG morati odslužiti jedinstvenu kaznu izrečenu u Španjolskoj (u trajanju od najmanje 30 godina) nakon što je odslužila jedinstvenu kaznu izrečenu u Francuskoj (20 godina), što ukupno iznosi najmanje 50 godina zatvora.
- 33 Naime, kazne koje se u Španjolskoj izriču za kaznena djela terorizma uređene su posebnim sustavom izvršenja, kojim se ograničava mogućnost dobivanja dozvola od kaznionice, izdržavanja kazne zatvora u povoljnijim uvjetima i dobivanja uvjetnog otpusta, što dovodi do iznimne dodatne težine kazne u usporedbi s redovnim sustavom izdržavanja kazne zatvora.

Sažet prikaz obrazloženja zahtjeva za prethodnu odluku

- 34 U navedenim francuskim presudama francuski sudovi istražili su i presudili za sve kriminalne aktivnosti osobe MSIG u Francuskoj koje je počinila kao rukovodeća članica ETA-e.
- 35 Te kriminalne aktivnosti odnosile su se na njezino svojstvo rukovodeće odgovorne osobe za oružane skupine ETA-e, čiji članovi ranije nisu „kazneno osuđivani”, koje su djelovale u Španjolskoj, a u ovom slučaju riječ je o skupini „Katu” (osmislila je operativno djelovanje ETA-e i omogućila sredstva za počinjenje napada), te na njezino sudjelovanje, tijekom različitih razdoblja, u pripremi terorističkih napada koji su izvedeni u Španjolskoj u vrijeme francuskih presuda. Članovi oružanih skupina samostalno su odlučivali o metama, pri čemu su se koristili dobivenim materijalnim sredstvima, te su *a posteriori* o rezultatu počinjenog napada izvještavali vodstvo ETA-e.
- 36 Navedenim presudama izrečene su kazne zatvora u ukupnom trajanju od 35 godina koje su 2014. pretvorene u jedinstvenu kaznu od 20 godina, s obzirom na to da se smatralo da su četirima presudama sankcionirane iste kriminalne aktivnosti.
- 37 Za potrebe donošenja tih presuda francuski sudovi raspolagali su svim dokumentima o ETA-i koji su pronađeni u Francuskoj i koji su im poslužili za precizno utvrđivanje uloge osobe MSIG u toj terorističkoj organizaciji. Ti su istražni dokumenti naknadno proslijeđeni španjolskoj policiji kako bi mogla

upotpuniti istragu o djelima koja još nisu bila razjašnjena i u kojima su možda sudjelovali različiti članovi ETA-e.

- 38 Pretpostavlja se da su se aktivnosti za koje su optuženoj osobi, osobi MSIG, izrečene kazne u presudama u Francuskoj i aktivnosti za koje joj se sudi u ovom postupku u Španjolskoj, u potpunosti odvijale u Francuskoj, pri čemu ona ni u jednom trenutku nije otputovala u Španjolsku.
- 39 Iako francuske presude ne sadržavaju opis konkretnih dokazanih djela sličan opisu u španjolskim presudama zbog specifičnog načina na koji su sastavljene, nego se odnose na aktivnosti, u njima se ipak odlučuje o svim djelima koja je osoba MSIG počinila u Francuskoj kao vođa ETA-e na način da je provodila aktivnosti u svrhu pripreme, koja je podrazumijevala različite materijalne radnje, većeg broja terorističkih djela navedenih u članku 421-1 francuskog Kaznenog zakonika.
- 40 Konkretno, prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev, u presudi Tribunala de grande instance de Paris (Okružni sud u Parizu, Francuska) od 13. veljače 2003. navodi se da je „optužena osoba tijekom 1997. i od vremena za koje nije nastupila zastara, sudjelovala u organiziranoj skupini ili subjektu osnovanom s ciljem pripreme terorističkih djela u okviru organizacije ETA-MILITAR”, te je u njoj riječ o djelovanjima navedene osobe tijekom razdoblja u kojima je izveden napad u Oviedu.
- 41 Sud koji je uputio zahtjev već je donio presudu za napad u Oviedu 2021. u kojoj je presudio da postoji međunarodna pravomoćnost jer je smatrao da postoji *bis in idem* među različitim francuskim osuđujućim presudama koje su protiv osobe MSIG donesene zbog njezinih aktivnosti u Francuskoj u svojstvu vođe organizacije ETA-e te njezina sudjelovanja u pripremi napada koji se vremenski podudaraju s kaznenim djelima iz ovog predmeta.
- 42 Međutim, presuda suda koji je uputio zahtjev ukinuta je 2023. presudom br. 238/2023 drugog vijeća Tribunala Supremo (Vrhovni sud).
- 43 Tribunal Supremo (Vrhovni sud) u biti je prihvatio argumente državnog odvjetnika koji smatra da „[francuska] osuđujuća presuda ne obuhvaća čak ni općenito ni na neodređen način sudjelovanje u konkretnim terorističkim akcijama” i da zbog toga nema situacije *bis in idem*. Tribunal Supremo (Vrhovni sud) istaknuo je da se ne može smatrati „presuđenim ono što nije bilo predmet sudskog postupka” te je smatrao da u presudi suda koji je uputio zahtjev nedostaje obrazloženje pa mu je naložio da donese novu presudu.
- 44 Prema vlastitim riječima, pred sudom koji je uputio zahtjev trenutačno se vodi kazneni postupak radi donošenja te nove presude.
- 45 Unatoč tome što je većina članova kaznenog vijeća suda koji je uputio zahtjev uvjerena u postojanje situacije *bis in idem* na međunarodnoj razini, Tribunal Supremo (Vrhovni sud) ne dijeli to mišljenje, zbog čega sud koji je uputio zahtjev ima dvojbe o kojima postavlja pitanje Sudu, s obzirom na autonomnu i europsku

prirodu pojma *bis in idem* te korisnost u ovom slučaju perspektive koju nudi pravo Unije.

- 46 Sud koji je uputio zahtjev smatra da rasprava o pojmu *ne bis in idem* u europskom okviru dovodi do zaključka da se taj pojam odnosi na istovjetnost materijalnih činjenica u smislu postojanja niza konkretnih činjenica ili okolnosti koje su međusobno neodvojivo povezane, neovisno o njihovoj pravnoj kvalifikaciji ili zaštićenom pravnom interesu. Poziva se na presude Suda Van Esbroeck (C-436/04), Van Straaten (C-150/05) i Kretzinger (C-288/05).
- 47 Međutim, sud koji je uputio zahtjev smatra da problem s kojim se suočava nije lako riješiti zbog poteškoća koje uzrokuje sam pojam „djelo” u odnosu na utvrđivanje situacije *bis in idem* u različitim sustavima te zbog različitog načina na koji se „djela” izražavaju u sudskim presudama različitih država članica.
- 48 Kao prvo, prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev, tradicionalno se u komparativnom pravu prihvaćaju dvije mogućnosti tumačenja: s jedne strane, može se smatrati da se „djelo” odnosi na povijesni događaj koji je nastao i koji je odvojen od svoje pravne kvalifikacije (naturalistička teorija ili „činjenični *idem*”), što se primjerice primjenjuje u njemačkom pravu. S druge strane, može se smatrati da je „djelo” pravni izraz i da se ono ne odnosi na prirodni povijesni događaj nego na njegovu pripadnost nekom od postojećih vrsta kaznenih djela (normativna teorija, „pravni *idem*” ili „kazneni *idem*”), što se čini da je važeća teorija u španjolskoj sudskoj praksi (presuda Tribunala Supremo (Vrhovni sud) br. 18/2016 od 26. siječnja), a prema navedenom, čini se da je ona čak i intenzivnija u francuskoj sudskoj praksi.
- 49 Ta je razlika u pojmovima važna u ovom slučaju jer davanjem prednosti pojmu „pravni *idem*” u odnosu na pojam „činjenični *idem*” nije moguće lako ocijeniti je li isto djelo zbog kojeg se vodi postupak u Španjolskoj obuhvaćeno analiziranim francuskim presudama.
- 50 Kao drugo, postoji dodatna, već navedena poteškoća povezana s činjenicom da u francuskoj sudskoj praksi presude često ne sadržavaju prikaz djela koji je istovjetan prikazu u španjolskoj sudskoj praksi, s obzirom na to da se u francuskoj sudskoj praksi djela opisuju općenitije te se povezuju s opisima vrsta kaznenih djela. Time se onemogućuje jednostavna usporedba materijalnih činjenica, iako je u potpunosti ili djelomično riječ o istim djelima.
- 51 U ovom je predmetu jasno da se pravne kvalifikacije istih djela ne podudaraju. Francuski sudovi upućuju na aktivnosti osobe MSIG kao vođe terorističke organizacije koje se odnose na pripremu terorističkih djela (više njih) poduzimanjem jedne ili više radnji (iako su teroristička djela stvarno počinile druge osobe). Suprotno tomu, u okviru optužbe za isto djelo španjolski sudovi osobi MSIG pripisuju oblik kaznenog sudjelovanja koje se izjednačuje s izravnim počinjenjem, iako uzimaju u obzir da su djelo stvarno počinile druge osobe.

- 52 Neovisno o toj razlici u pravnom postupanju, prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev u oba je slučaja riječ o jednim te istim djelima. Međutim, s obzirom na to da je riječ o mogućoj situaciji *bis in idem* na međunarodnoj razini i primjeni prava Unije koja dovodi do određenih poteškoća, sud koji je uputio zahtjev smatra da je nužno uputiti dvojbe Sudu.
- 53 Sud koji je uputio zahtjev postavlja i drugo pitanje koje smatra jednako relevantnim: čak i ako se potvrdi postojanje situacije *bis in idem* zbog istovjetnosti djela iz francuskih presuda i djela zbog kojih se vodi sudski postupak u Španjolskoj, taj sud ima ozbiljne dvojbe u pogledu toga može li navedeni *bis in idem* uzeti u obzir u svojoj presudi zbog španjolskog propisa.
- 54 Isto tako, postoji mogućnost pojave i druge s time povezane poteškoće. Sud bi mogao smatrati da u ovom predmetu ne postoji apsolutna istovjetnost djela. Međutim, čak i da to bude slučaj, sud koji je uputio zahtjev smatra da bi barem bila riječ o blisko povezanim djelima pa bi trebalo moći uzeti u obzir već donesene francuske presude (prilikom utvrđivanja kazne koju treba izreći ili kako bi se u španjolskoj presudi mogla ocijeniti neka od pravnih situacija u kojima djela zbog kojih se već vodio sudski postupak mogu utjecati na djela zbog kojih se sada vodi postupak, ili prilikom utvrđivanja gornje granice jedinstvene kazne u fazi izvršenja presude). Međutim, sud koji je uputio zahtjev ima ozbiljne dvojbe u pogledu toga bi li u tom slučaju mogao uzeti u obzir načelo proporcionalnosti kazni.
- 55 Kao što je to naveo sud koji je uputio zahtjev, tome je tako zato što se u španjolskom pravnom poretku ničime ne dopušta uzimanje u obzir ranijih presuda drugih država članica, ni u odnosu na istovjetna ni u odnosu na povezana djela.
- 56 Štoviše, Organskim zakonom br. 7/2014 (kojim se, među ostalim, Okvirna odluka 2008/675/PUP prenosi u nacionalno pravo) utvrđuje se sljedeće:
- 57 Članak 14. stavak 2.: „[...] [P]ravomoćne osuđujuće presude koje su donijele druge države članice neće utjecati na sljedeće odluke i ne mogu dovesti do njihova ukidanja ili preispitivanja: [...]
- 58 (b) osuđujuće presude donesene u naknadnim postupcima u Španjolskoj koji su povezani s kaznenim djelima počinjenima prije nego što je sud druge države članice donio osuđujuću presudu;
- 59 (c) rješenja koja su donesena ili koja se trebaju donijeti na temelju članka 988. trećeg stavka Zakona o kaznenom postupku kojim se utvrđuju ograničenja izvršenja kazni, među kojima su i ona iz točke (b).”
- 60 Jedina dodatna odredba: „Ni u kojem slučaju ne uzimaju se u obzir [...] osuđujuće presude koje je donio sud druge države članice Europske unije prije 15. kolovoza 2010.”.

- 61 Sud koji je uputio zahtjev iz toga zaključuje da se zbog isključivosti teksta te odredbe:
- 62 (1) Izričito zabranjuje uzimanje u obzir navedenih francuskih pravomoćnih presuda (iz kojih je kazna odslužena) u presudama koje se odnose na ista djela i koje će se donijeti u Španjolskoj. Time se zabranjuje i moguće utvrđenje situacije *bis in idem*. Potonja se mogućnost također zabranjuje jedinom dodatnom odredbom Organskog zakona br. 7/2014 u pogledu presuda donesenih prije 15. kolovoza 2010.
- 63 (2) Naravno, ako se ne bi smatralo da postoji *bis in idem*, ali bi se smatralo da postoji usporednost djela (zbog istovjetnosti djela, njihove bliske povezanosti, veze među njima itd.), učinci ranijih francuskih presuda ne bi se mogli priznati ni tijekom postupka za potrebe donošenja odgovarajuće presude.
- 64 (3) Također se zabranjuje priznavanje učinaka ranijih francuskih presuda nakon izvršenja presude jer se u odnosu na njih izričito isključuje mogućnost izricanja jedinstvene kazne i utvrđivanja gornje granice izvršenja kazni.
- 65 U pogledu pitanja izvršenja presude, sud koji je uputio zahtjev usto ističe da, s obzirom na trenutačno stanje navedenih španjolskih propisa, posljedica dvostrukog suđenja u Francuskoj i Španjolskoj za osobu MSIG bila bi ta da će, nakon što je odslužila jedinstvenu kaznu zatvora od 20 godina u Francuskoj i ako bude pravomoćno osuđena u Španjolskoj, morati odslužiti kaznu zatvora od 30 godina koja bi joj se vrlo vjerojatno mogla izreći u Španjolskoj kao jedinstvena kazna koja obuhvaća i ostale kazne izrečene u Španjolskoj. To znači stvarno i djelotvorno izdržavanje kazne zatvora u ukupnom trajanju od najmanje 50 godina jer nije moguće izreći jedinstvenu kaznu koja je vremenski ograničena i obuhvaća jedinstvenu kaznu izrečenu u Francuskoj i onu izrečenu u Španjolskoj. Prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev, takva situacija podrazumijeva tešku neproporcionalnost kazne kojom bi se osobu MSIG diskriminiralo u odnosu na osobe osuđene samo u jednoj zemlji (na primjer, stvarni počinitelji djela u Oviudu).
- 66 Osim dugog trajanja, potpuno i djelotvorno izdržavanje kazne koja je izrečena u Španjolskoj osigurano je posebnim propisom u području terorizma, odnosno Organskim zakonom br. 7/2003 kojim se uvjetuje i otežava mogućnost dobivanja uvjetnog otpusta i napredak na treći stupanj izdržavanja kazne u odnosu na redovni sustav izvršenja kazne, čime se uvode elementi iznimne dodatne težine kazne.
- 67 S druge strane, na kaznu koja će se izreći osobi MSIG u Španjolskoj ne primjenjuju se ni mehanizmi preispitivanja koji bi se primjenjivali da joj se izrekne kazna doživotnog zatvora s mogućnošću pomilovanja. To *de facto* dovodi do situacije u kojoj je izvršenje kazne osobe MSIG čak teže od doživotnog zatvora s mogućnošću pomilovanja.

- 68 Sud koji je uputio zahtjev smatra da ta kazna zatvora premašuje bilo kakav dopustiv, razuman i civilizirani ustavni standard izdržavanja kazne zatvora te da je u oštroj suprotnosti sa sudskom praksom Europskog suda za ljudska prava koja se odnosi na kazne zatvora i člankom 3. Europske konvencije o ljudskim pravima. Prema njegovu mišljenju, navedena kazna zatvora uvelike premašuje čak i standarde preispitivanja kazne doživotnog zatvora, utvrđene u presudama Europskog suda za ljudska prava u predmetima Vinter protiv Ujedinjene Kraljevine, Magyar protiv Mađarske i Bancsók i Magyar protiv Mađarske.

RADNI DOKUMENT